

Un llibre recull la vida de divuit personatges femenins de la Catalunya Medieval

V. GAILLARD. Barcelona

Es deien Ermenessenda, Almodis, Peronella, Sibil·la i Constança i eren dones que els va tocar viure una època, l'Edat Mitjana, hostil i travessada per una misogínia endèmica. Ara, aquestes vides oblidades per la historiografia catalana, concentrada en els Peres, Joans i Jaumes, surt a la llum en el volum *Dames, reines, abadesses* (Albertí), d'Elisenda Albertí.

El llibre traça la biografia resumida de divuit personalitats femenines que tenen en comú haver estat esposes de personatges rellevants, i que, d'alguna manera o una altra, van tenir un paper actiu en la política de l'època, algunes fins i tot van acabar governant: «Les he triat pel seu interès biogràfic i per tenir vides més o menys curioses», comenta l'autora.

La societat feudal utilitzava les filles per establir i estrènyer els vincles entre famílies, a través d'aliances matrimonials. Així, tot i que l'amor romàntic és un invent justament d'aquella època (plasmant en la poesia trobadoresca) la majoria d'elles es casaven amb homes que no coneixien, com ara Dolça de Provença, casada amb un home, Ramon Berenguer III, quinze anys més gran i que va inspirar el trobador Guillem de Cabestany. «Moltes d'elles estaven promeses només amb dos anys i fins i tot n'hi ha una que estava promesa amb un rei que no havia ni nascut encara», diu l'autora.

Si en general no tenien una vida «fàcil», s'hi afegeix el fet que moltes eren estrangeres i es van haver d'adaptar a la vida de cort catalana austera, com ara Constança de Sicília, casada amb Pere el Gran, el primogènit de Jaume I. Entre el seguici que l'acompanyava hi havia la seva dida Bella d'Amichi, el fill de la qual va acabar assolint una posició destacada: Roger de Llúria. L'autora recull un fragment del *Purgatori*, en què Dante fa referència a la «buona Constança», que es va trobar enmig del conflicte entre la casa catalana i el papat, que havia excomunicat Pere el Gran per la conquesta de Sicília contra la casa d'Anjou. Albertí explica la manera com moltes reines seguien els seus marits en les campanyes bèl·liques malgrat el perill i, en absència del consort, havien de governar en el seu nom, com és el cas de la mateixa Constança de Sicília.

«El destí d'aquestes dames era procrear, per tant havien de ser joves i fèrtils. Així estaven obligades a tenir relacions amb el marit al mateix temps que, com a dones, eren considerades com un objecte pecaminós i estaven molt vigilades», comenta.

La bona relació que va establir Jaume I amb Violant d'Hongria –que Albertí no tracta–, es va repetir en el matrimoni de Blanca d'Anjou, casada amb Jaume II el Just, el fill de l'enemic cabdal del seu pare: Carles d'Anjou. «Jaume II va trobar sempre en Blanca una esposa afectuosa i una companya fidel i intel·ligent», diu. Blanca va morir de part. Va tenir deu fills. Pel que fa a la documentació, Albertí, que és dissenyadora gràfica i editora, n'ha trobat però «dispersa».

+ Fragment ceràmic de la Casa Terrades de Barcelona. Foto: EL PUNT